

Аннотація

Джуган В. О. Государственно-правовая политика в сфере регулирования водных отношений. - Статья.

В статье осуществляется анализ нормативно-правовых актов, регулирующих порядок осуществления государственной водной политики в Украине, и на его основе выделяются направления этой политики.

Ключевые слова: политика, водная политика, водное хозяйство, направления водной политики.

Summary

Dzhugan V. O. Public legal policy in the regulation of water relations of Ukraine. - Article.

The article analyzes regulations that govern the implementation of state water policy in Ukraine, and on its basis the policy directions highlighted.

Key words: policy, water policy, water management, water policy directions.

УДК 349.6

Л.В. Мендик

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри трудового,
екологічного,
земельного та аграрного права
Івано-Франківського факультету
Національного університету
«Одеська юридична академія»

**ЮРИДИЧНА ПРИРОДА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА
ЛІСОПОРУШЕННЯ В УКРАЇНІ**

Важлива роль у механізмі охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки належить інституту юридичної

відповідальності. Адже саме завдяки йому можна не лише припинити порушення тих чи інших екологічно-правових норм, але й попередити та не допустити їх порушення в перспективі. Крім того, юридична відповідальність за порушення вимог екологічного законодавства в цілому виступає одним з дієвих, пріоритетних та ефективних способів захисту та гарантування екологічних прав громадян. Не є винятком з даного правила і юридична відповідальність за порушення вимог лісового законодавства, яка в свою чергу виступає необхідним елементом правового забезпечення охорони та використання лісів в Україні. Саме з таких позицій необхідно з'ясувати зміст, особливості та підстави юридичної відповідальності за лісопорушення.

Поняття юридичної відповідальності широко досліджується у науковій літературі та знайшло відображення у працях науковців в галузі теорії держави і права – С.С. Алексєєва, Б.Т. Базилева, П.М. Рабіновича та інших; наукових працях в галузі екологічного права – В.І. Андрейцева, В.Д. Басая, А.П. Гетьмана, В.В. Костицького, В.Л.Мунтяна, Г.М.Полянської, В.К. Попова, Г.В.Тищенко, Ю.С. Шемшученка та ряд інших.

При визначенні змісту та сутності юридичної відповідальності застосовуються різноманітні критерії та підходи. Так, одні вчені, зокрема С. С. Алексєєв, О. С. Іоффе, М. Д. Шаргородський тощо визначають юридичну відповідальність з огляду на її результат та наслідки впливу, тобто юридична відповідальність – це міри чи заходи державно-правового впливу, примусу за вчинене правопорушення, які пов'язані з накладенням на винного обмежень особистісного, майнового чи організаційного характеру [1, с. 307-309; 2, с. 317-318]. Інші науковці, зокрема Б. Т. Базилев, М. С. Строгович тощо, розглядають юридичну відповідальність через призму правовідношення між особою, яка порушила приписи правової норми і державою в особі її компетентних органів [3, с.122; 4, с.72-73]. Також у юридичній літературі обґрунтовується визначення юридичної відповідальності як специфічного обов'язку перетерпіти відповідні обмеження особистого чи майнового характеру за вчинене правопорушення [5, с. 149].

Слід відмітити, що зміст юридичної відповідальності визначають також і з одночасним поєднанням зазначених вище підходів. Зокрема, у Великому енциклопедичному юридичному словнику закріплено, що сутність юридичної відповідальності полягає в застосуванні до правопорушників (фізичних та юридичних осіб) передбачених законодавством санкцій, що забезпечуються у примусовому порядку державою. Водночас, після наведеного визначення, зазначено, що юридичною відповідальністю є правовідносини між державою в особі її органів (суду, спеціальних інспекцій тощо) і правопорушником, до якого застосовуються юридичні санкції з негативними для нього наслідками (позбавлення волі, штраф, відшкодування шкоди тощо) [6, с. 105].

Отже, кожен з запропонованих вище підходів до визначення сутності юридичної відповідальності відображає той чи інший аспект цієї складної і багатоаспектної категорії у теорії держави та права. Тому однозначно неможливо зазначити про прийнятність одного твердження і виключення іншого. При цьому слід відмітити, що усі наведені вище визначення мають спільну основу, тобто у кожному з них, так чи інакше, юридична відповідальність розглядається через призму правопорушення, оскільки вона по суті нерозривно пов'язана з фактом порушення правових норм та приписів.

Ми притримуємось тієї точки зору, що юридичну відповідальність можна визначати і з позицій правовідношення, і з позицій обов'язку чи заходів державно-правового впливу. Оскільки, коли має місце правопорушення, воно передбачає як наслідок, по-перше, відповідні правовідносини особи правопорушника з компетентними державними органами, по-друге, обов'язок особи, яка вчинила правопорушення, відповісти за скоєне, по-третє, застосування до особи правопорушника певних обмежень майнового, особистого чи іншого характеру за вчинене. Тобто, кожна з зазначених характеристик має місце і проявляється у тому чи іншому аспекті як складовий елемент юридичної відповідальності. З даних позицій можна зробити висновок про комплексність та багатоаспектність юридичної відповідальності як правової категорії.

Поряд з юридичною негативною відповідальністю, яка пов'язана з вчиненням правопорушення, у науковій літературі пропонується

визначення і позитивної відповідальності. При цьому серед вчених у галузі права немає єдності у поглядах щодо розуміння сутності позитивної відповідальності та її співвідношення і відмежування від юридичної негативної відповідальності. Взагалі концепція поділу юридичної відповідальності на позитивну та негативну має як своїх прихильників (Б. Т. Базилев, С. Н. Братусь, А. М. Колодій, В. С. Ковальський, В. В. Копейчиков, С. Л. Лисенков, Б. Л. Назаров, П. Є. Недбайло, В. Г. Смирнов, О. Д. Тихомиров тощо), так і критиків (О. С. Іоффе, Н. С. Малєїн, І. С. Самощенко, М. Х. Фарукшин, Р. О. Халфіна тощо), які наводять обґрунтовані аргументи як за, так і проти даних тверджень.

Не здійснюючи детального аналізу зазначених підходів щодо прийнятності чи неприйнятності позитивної відповідальності, нам видається достатньо обґрунтованою, і навіть компромісною у сучасних умовах, наукова позиція Ю. С. Шемшученка, В. Л. Мунтяна, Б. Г. Розовського. Зміст даного підходу полягає в тому, щоб не виключати можливості існування позитивної відповідальності, яку слід розглядати не стільки у правовому, як філософсько-соціальному аспекті, тобто позитивна відповідальність – це не що інше, як загальносоціальна відповідальність, яка не співпадає з юридичною відповідальністю як особливою правовою категорією, що виникає у зв'язку з необхідністю покарання порушників правових вимог [7, с. 18]. На поліфункціональний характер позитивної відповідальності вказував і О. В. Сурілов, який відзначав, що позитивна відповідальність – це різноманітне сплетіння моральних, етичних, професійних, політичних та юридичних характеристик [8, с. 400]. Таке розширене тлумачення позитивної відповідальності, віднесення її з правової у соціальну площину є свідченням, на нашу думку, того, що юридична відповідальність – це складова частина, елемент соціальної відповідальності.

Таким чином, позитивна відповідальність має соціально-правову природу і пов'язується з виникненням у особи певного обов'язку, зобов'язання тощо і полягає у здійсненні та виконанні покладених на неї функцій. Ретроспективна юридична відповідальність застосовується у

випадку, коли порушуються чи неналежно виконуються покладені на особу обов'язки, тобто коли вчиняється правопорушення. Тому позитивна відповідальність є проявом правомірної поведінки, а ретроспективна – протиправної. У даному контексті для нас значення має саме ретроспективна юридична відповідальність, яка пов'язана з поняттям лісового правопорушення.

З огляду на запропоновані вище визначення сутності ретроспективної юридичної відповідальності, пропонуємо виділити наступні її особливості:

- юридична відповідальність носить державно-правовий характер, оскільки виступає формою реагування з боку держави на вчинене правопорушення;

- юридична відповідальність носить обов'язковий характер, оскільки застосовується незалежно від волі чи бажання особи правопорушника;

- підставою юридичної відповідальності виступає правопорушення;

- юридична відповідальність має примусовий характер, оскільки завжди чи в переважній більшості випадків поєднана із застосуванням примусових державно-правових заходів впливу;

- юридична відповідальність носить обмежувальний характер, бо, як правило, передбачає застосування до особи правопорушника обмежень: особистих, майнових, організаційних тощо.

Дані особливості повною мірою можна застосувати і для характеристики юридичної відповідальності за лісові правопорушення, але вони є загальними або ж універсальними і не відображають специфіки даного виду відповідальності. Водночас, цей вид має родові особливості, які притаманні юридичній відповідальності у сфері охорони навколишнього природного середовища в цілому.

Слід зазначити, що юридична відповідальність за екологічні правопорушення також по-різному визначається у науковій літературі, тому вважаємо за необхідне проаналізувати основні підходи у визначенні даного поняття. Зокрема, Е. Ю. Ісмаїлова, Ю. В. Трунцевський, Н. Е. Саввіч розглядають юридичну відповідальність у сфері природокористування і охорони навколишнього природного середовища як одну із форм соціальної відповідальності, яка виступає правовим

наслідком порушення законодавства і полягає у накладенні, передбачених у законі мір примусу: обмеження прав, штрафні і інші каральні санкції, зобов'язання відшкодувати заподіяну шкоду тощо [9, с. 127].

М. М. Брінчук під юридичною відповідальністю за екологічні правопорушення розуміє відношення між державою в особі спеціально уповноважених органів у сфері охорони навколишнього природного середовища, правоохоронних органів, інших уповноважених суб'єктів і особою (фізичною, посадовою, юридичною), яка скоїла екологічне правопорушення щодо застосування до правопорушника відповідного покарання, сутність же юридичної відповідальності полягає у несприятливих наслідках, які наступають для порушника екологічних вимог [10, с. 324].

В. В. Костицький відмічає, що юридична відповідальність існує як один із засобів забезпечення виконання вимог законодавства щодо охорони довкілля і використання природних ресурсів, а ефективність використання даного засобу в значній мірі залежить від державних органів, уповноважених застосовувати заходи юридичної відповідальності до порушників законодавства [11, с. 93].

М. Н. Веденін вважає, що юридична відповідальність, наряду з екологічним контролем і іншими засобами впливу на правопорушників природоохоронного законодавства, виступає одним з дієвих важелів захисту прав та законних інтересів громадян, суспільства і держави у сфері забезпечення екологічної безпеки та охорони навколишнього природного середовища в цілому [12, с. 111].

В. Н. Яковлєв, С. М. Кравченко, пропонують розглядати юридичну відповідальність за екологічні правопорушення як міри чи заходи державно-правового впливу, які застосовуються до порушників природоохоронного законодавства [13, с. 97-98; 14, с. 34].

Як бачимо, запропоновані дефініції юридичної відповідальності у сфері охорони довкілля закономірно ґрунтуються та впливають з ознак, які характерні юридичній відповідальності в цілому. Крім того, у наведених визначеннях юридичної відповідальності за екологічні правопорушення основний акцент зроблено на її ретроспективних

характеристиках, тобто в основу розуміння сутності відповідальності покладено її зв'язок з поняттям правопорушення. Водночас, у еколого-правовій науці обґрунтовуються позиції щодо існування, поряд з юридичною ретроспективною і позитивною відповідальності у сфері охорони навколишнього природного середовища. Наприклад, Г. В. Тищенко зазначає про дві форми еколого-правової відповідальності: ретроспективну, яка передбачена законодавством і застосовується за уже скоєні екологічні правопорушення, неправомірну дію чи бездіяльність, та активну (позитивну) – як таку, що передбачає виконання і дотримання юридично встановлених заходів відповідальності наперед, за майбутні негативні наслідки екологічної діяльності [15, с. 137-138].

Позитивну та негативну форми юридичної відповідальності у сфері охорони довкілля також виділяють В. І. Андрейцев, В. В. Петров, О. С. Баб'як, П. Д. Біленчук, Ю. О. Чирва тощо.

П. В. Мельник, аналізуючи чинне лісове законодавство, зокрема Лісовий Кодекс України [16], вважає, що позитивна відповідальність у галузі охорони лісів включає плату за необхідне вилучення лісових ресурсів із зміною їх цільового використання і пов'язані з цим втрати [17, с. 132].

Зважаючи на можливі якісні та кількісні, інколи довготривалі та невідворотні, негативні екологічні наслідки антропогенної діяльності на стан навколишнього природного середовища та його природні компоненти, ми повністю погоджуємося з необхідністю існування позитивної відповідальності у сфері охорони довкілля, оскільки першочергово важливо попередити, не допустити порушення еколого-правових вимог та норм шляхом здійснення активних позитивних дій щодо раціонального використання природних ресурсів та забезпечення дотримання вимог екологічної безпеки. Тому, як справедливо та цілком правильно, на наш погляд, зазначає Л. В. Решетник, позитивна відповідальність у сфері екології є правовою та економічною гарантією забезпечення і реалізації основного екологічного права громадян на безпечне для життя і здоров'я довкілля [18, с. 84].

Отже, неоднозначність та багатоманітність підходів до розуміння змісту юридичної відповідальності у сфері охорони навколишнього

природного середовища свідчать про її комплексний характер, тому, як стверджує Б. В. Єрофеев, даний вид відповідальності слід розглядати комплексно у трьох, хоча і різних, але взаємопов'язаних значеннях:

по-перше, як державний примус до виконання приписів екологічного законодавства;

по-друге, як правовідношення, яке реалізується в межах екологічних правоохоронних відносин між державними органами і правопорушником з приводу вчиненого екологічного правопорушення;

по-третє, як правовий інститут, що є системою правових норм, в яких закріплюються види, засоби і порядок застосування примусових державно-правових мір впливу до правопорушників з метою забезпечення екологічної законності і правопорядку [19, с. 185-186].

З огляду на зазначене вище, юридичну відповідальність у сфері охорони навколишнього природного середовища, як ми вважаємо, можна визначити так – це спеціальний вид юридичної відповідальності, який проявляється у ретроспективній та проспективній формах, і реалізується у відповідному правовідношенні, з одного боку, між особою правопорушником та компетентними державними органами, з іншого, з приводу вчиненого екологічного правопорушення, та, як наслідок, передбачає кореспондуючі обов'язки відповідно до вимог законодавства і по відношенні до особи правопорушника (дати звіт про свою протиправну поведінку і понести пов'язані з цим обмеження майнового, організаційного чи іншого характеру) і щодо уповноважених державних органів (застосувати міри і заходи примусового державно-правового впливу до особи правопорушника за вчинене правопорушення) та забезпечується кримінально-, адміністративно-, цивільно-правовими та дисциплінарними засобами.

Таким чином, до спеціальних особливостей юридичної відповідальності у сфері охорони природи, на наш погляд, слід віднести наступні:

екологічні правопорушення як підстава ретроспективної юридичної відповідальності у сфері охорони природи та наявність закріплених у правових приписах обов'язків щодо дотримання екологічно безпечних

вимог; вимог з охорони довкілля як підстави позитивної (проспективної) відповідальності у сфері охорони природи;

комплексний характер юридичної ретроспективної відповідальності у сфері охорони природи, який полягає в тому, що даний вид відповідальності може розглядатися і як правовідношення, і як обов'язок правопорушника перетерпіти негативні наслідки за вчинене правопорушення, і як форма державного примусу тощо;

засоби забезпечення юридичної відповідальності у сфері охорони природи, тобто реалізація даного виду відповідальності забезпечується кримінально-правовими, адміністративно-правовими, цивільно-правовими, дисциплінарними засобами тощо.

Зазначені особливості юридичної відповідальності у сфері охорони довкілля однаковою мірою можна пристосувати і для характеристики юридичної відповідальності за лісові правопорушення. Водночас, даний вид відповідальності характеризується спеціальними, притаманними лише їм ознаками. Для того, щоб їх визначити вважаємо за необхідне проаналізувати чинне природоохоронне та лісове законодавство України.

Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» [20] містить Розділ XV, який присвячений відповідальності за порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища. Але даний Закон не оперує поняттям юридичної відповідальності ані за лісові, ані за земельні чи водні правопорушення як різновидів відповідальності за порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища. Також у Законі не згадується і безпосередньо про види лісових правопорушень, тільки у ст. 68 Закону подано узагальнений невичерпний перелік потенційних порушень законодавства про охорону навколишнього природного середовища, у контексті яких можна розглядати і лісопорушення. Наприклад, до видів екологічних правопорушень належить згідно пункту з) ст. 68 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» самовільне спеціальне використання природних ресурсів, а лісові ресурси виступають видом природних ресурсів, тому за самовільне спеціальне використання лісових ресурсів даним нормативним актом також передбачено юридичну відповідальність.

Конкретніші положення щодо юридичної відповідальності за лісові правопорушення передбачені Лісовим Кодексом України [16]. Зокрема у Главі 22 Кодексу визначено перелік видів правопорушень лісового законодавства, за які винні особи повинні понести дисциплінарну, адміністративну, цивільно-правову або кримінальну відповідальність, а також зазначено про порядок відшкодування шкоди, заподіяної лісу внаслідок порушення лісового законодавства. При цьому норми Глави 22 Кодексу носять дещо узагальнений бланкетний характер і не розкривають ані поняття, ані особливостей відшкодування шкоди, заподіяної лісопорушеннями.

З огляду на вищенаведене, до спеціальних особливостей юридичної відповідальності за лісопорушення слід віднести наступні:

по-перше, юридична відповідальність за лісопорушення – це різновид юридичної відповідальності у сфері охорони навколишнього природного середовища за ознакою виокремлення природних об'єктів, які прийняті під охорону екологічного законодавства;

по-друге, юридична відповідальність за лісопорушення реалізується у особливій сфері суспільних відносин щодо охорони, відтворення і використання об'єктів лісового фонду України;

по-третє, підставою юридичної відповідальності за лісопорушення виступають лісові правопорушення;

по-четверте, юридична відповідальність за лісопорушення забезпечується кримінально-, цивільно-, адміністративно-правовими та дисциплінарними заходами.

Отже, юридична відповідальність за лісопорушення – це різновид відповідальності у сфері охорони навколишнього природного середовища (за ознакою виокремлення природних об'єктів, які прийняті під охорону екологічного законодавства), сутність якої полягає у відповідному правовідношенні між особою, яка скоїла лісове правопорушення та компетентними державними органами щодо забезпечення охорони, відтворення і використання об'єктів лісового фонду України, у межах якого (тобто, правовідношення) особа правопорушника має обов'язок дати звіт про свою протиправну поведінку і понести пов'язані з цим

обмеження майнового, організаційного чи іншого характеру, а компетентні державні органи – обов'язок застосувати кримінально-, цивільно-, адміністративно-правові та дисциплінарні заходи державно-правового впливу за вчинене порушення вимог лісового законодавства.

Література

1. Проблемы теории государства и права: учеб. / под ред. С. С. Алексеева. – М.: Юрид. лит., 1987. – 448 с.
2. Иоффе О. С. Вопросы теории права / О. С. Иоффе, М. Д. Шаргородский. – М.: Госюриздат, 1961. – 381 с.
3. Базылев Б. Т. Юридическая ответственность как охранительное отношение / Б. Т. Базылев // Советское государство и право. – 1980. – № 8. – С. 122-125.
4. Строгович М. С. Сущность юридической ответственности / М. С. Строгович // Советское государство и право. – 1979. – № 5. – С. 72-73.
5. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави: навч. посіб. / П. М. Рабінович. – [5-те вид., зі змін.]. – К.: Атіка, 2001. – 176 с.
6. Великий енциклопедичний юридичний словник / [за ред. акад. НАН України Ю. С. Шемшученка]. – К.: ТОВ «Видавництво "Юридична думка"», 2007. – 992 с.
7. Шемшученко Ю. С. Юридическая ответственность в области охраны окружающей среды / Ю. С. Шемшученко, В. Л. Мунтян, Б. Г. Розовский. – К.: Наукова думка, 1978. – 280 с.
8. Сурилов А. В. Теория государства и права: учеб. пособ. / А. В. Сурилов. – К., Одесса: Вища школа, 1989. – 439 с.
9. Исмаилова Э. Ю. Экологическое право: учеб. / Э. Ю. Исмаилова, Ю. В. Трунцевский, Н. Е. Саввич. – [2-е изд., перераб.]. – М.: АО "Центр ЮрИнфоР", 2003. – 403 с.
10. Бринчук М. М. Экологическое право (право окружающей среды): учеб. [для высших юрид. учеб. заведений] / М. М. Бринчук. – М.: Юристь, 1998. – 688 с.
11. Костицький В. В. Лісове право України / В. В. Костицький. – К.: ЗАТ «НІЧЛАВА», 1999. – 164 с.
12. Веденин Н. Н. Экологическое право: учеб. [для высших учеб. зав.] / Н. Н. Веденин. – М.: Право и закон, 2000. – 336 с.
13. Яковлев В. Н. Экологическое право / [отв. ред. П. С. Никитюк] / В. Н. Яковлев. – Кишинев: Штинца, 1988. – 344 с.
14. Кравченко С. Н. Материальная ответственность в системе охраны природы / С. Н. Кравченко. – К.: Вища школа, 1981. – 54 с.
15. Тищенко Г. В. Екологічне право: навч. посіб. [для студ. юрид. вузів та фак.] / Г. В. Тищенко. – К.: Юмана, 2001. – 256 с.
16. Лісовий Кодекс України від 21 січня 1994 року зі змін. і доп. станом на 8

лютого 2006 року [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – www.rada.gov.ua.

17. Мельник П. В. Правова охорона лісів Карпатського регіону України: дис. ... кандидата юрид. наук: 12.00.06 / Мельник Петро Васильович. – Івано-Франківськ, 2002. – 195 с.

18. Решетник Л. Правові проблеми юридичної відповідальності у галузі екології / Л. Решетник // Право України. – 2003. – № 8. – С. 81-85.

19. Ерофеев Б. В. Экологическое право: учеб. для вузов / Б. В. Ерофеев. – М.: Юриспруденция, 1999. – 448 с.

20. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 року № 1264-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 41. – Ст. 546.

Анотація

Мендик Л.В. Юридична природа відповідальності за лісопорушення в Україні. – Стаття.

У даній статті проводиться аналіз змісту, особливостей та підстав юридичної відповідальності за порушення лісового законодавства України. В результаті проведеного дослідження автор пропонує певні зміни до законодавства України з питань юридичної відповідальності за лісопорушення.

Ключові слова: юридична відповідальність, зміст юридичної відповідальності, позитивна відповідальність, ретроспективна юридична відповідальність, правопорушення.

Аннотация

Мендык Л.В. Юридическая природа ответственности за лесонарушения в Украине. - Статья.

В данной статье проводится анализ содержания, особенностей и оснований юридической ответственности за нарушение лесного законодательства Украины. В результате проведенного исследования автор предлагает определенные изменения в законодательство Украины по вопросам юридической ответственности за лесонарушения.

Ключевые слова: юридическая ответственность, содержание юридической ответственности, позитивная ответственность, ретроспективная юридическая ответственность, правонарушение.

Summary

Mendyk L.V. Legal nature of the responsibility for lisoporushennya in Ukraine.
- Article.

This article analyzes the content and features grounds of legal liability for the legislation of Ukraine. As a result of the study the author proposes some changes to the legislation of Ukraine on legal liability for the forestry violation.

Key words: legal responsibility, the meaning of legal responsibility, positive responsibility, retrospective legal liability, offense.

УДК 349.6

І. О. Онищенко

здобувач кафедри цивільного та господарського права і процесу Івано-Франківського факультету Національного університету «Одеська юридична академія»

ПОНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКОНОДАВСТВІ ТА НАУЦІ

Інформація проникла у всі сфери суспільного життя. Не виключенням є й галузь охорони навколишнього природного середовища, адже інформаційна відкритість в сфері екології має стати нормою в умовах сьогодення.

Для нашої держави питання екологічного інформування, визначення правового режиму поширення екологічної інформації є надзвичайно важливими. В останні кілька років істотно зменшилася кількість висвітлення засобами масової інформації проблематики інформаційного забезпечення в порівнянні з кінцем ХХ століття, що зумовлено, в першу чергу, соціальними змінами та масштабною експлуатації природних ресурсів. Саме тому питання поширення екологічної інформації набуває особливої актуальності.

На початку ХХІ ст. в Україні зріс інтерес і науковців до питання